

EKONOMİ POLİTİK

Kriz Sonrası Türkiye

Erinç Yeldan, 15 Nisan 2009

Devlet Bakanı Nazım Ekren hafta başında yayımlanan *Katılım Öncesi Ekonomik Program* aracılığıyla Türkiye ekonomisinin 2009'da yüzde 3.6'lık bir daralma yaşayacağını; ancak bunun ardından 2010'da yüzde 3.3, 2011'de de yüzde 4.5'lik kazanımlarla büyüme patikasına yeniden döneceğine ilişkin tahminlerini duyurdu. Böylelikle krizin Türkiye ekonomisini ne şiddette etkileyeceği, “teğet geçip geçmeyeceği” gibi söylentiler artık resmi ağızdan netliğe kavuşmuş oldu: Türkiye yüzde 15'e yaklaşan açık işsizlik rakamıyla (resmi tahmin yüzde 13.5) ve eksi büyüme tahminleriyle 2009'da daralan bir ekonomi olacaktır.

Ancak 2010 ve sonrasına ilişkin öngörüler Türkiye'nin artık kriz günlerini geride bırakacağı müjdesini de kamuoyuna sunmaktadır. Beklenen “dip noktası tespit edilmiş” ve “kriz sonrası toparlanma” süreci ufukta görünmüş durumdadır.

Söz konusu “revize” öngörülerin sunulduğu günlerde bir yandan da IMF ile olası anlaşmanın imzalanmak üzere olduğu haberleri iktisat gündeminde yerini korumaktaydı. Dahası, söz konusu anlaşma sonucunda Türkiye'ye sunulması olası “yardım paketinin” beklentilerin üzerinde olacağı ve 40 milyar dolara kadar çıkabileceği söylentileri de “piyasa oyuncuları” arasında hızla yayılmaktaydı.

***

Bütün bu “temennilerin” doğru çıkmasını gönülden arzu ediyoruz. Ancak, soğukkanlılıkla şu temel soruyu sormadan edemiyoruz: *kriz sonrası büyüme nasıl olacaktır?* Toparlanma hangi iktisadi süreçlerden geçerek gerçekleştirilecektir? Ulusal ekonominin yeni dengeleri nasıl sağlanacaktır?

Bu soruları daha da genişletebiliriz. Burada temel olgu şudur: Türkiye'nin küresel krizi geride bırakıp, toparlanma aşamasına geçişi sürecinde karşılanması gereken *intibak maliyetlerinin bedelini kimler, hangi sınıflar ödeyecektir?*

***

Bu köşede sık sık vurgulandığı üzere, IMF programının temel unsuru “yüksek faiz aracılığıyla spekülatif sermaye girişlerine dayanan, ucuz ithalata bağımlı bir taşeron ekonomi” yaratma projesine dayandırılmaktadır. “Yüksek faiz – düşük kur” diye de anılan bu programın çerçevesi daha 1998'de IMF ile imzalanan “*Yakın İzleme Anlaşması*”yla çizilmiştir. Bu tasarım sonucunda Türkiye ekonomisinin performansı doğrudan doğruya uluslararası finans kapitalin kaprislerine ve spekülatif tercihlerine bağımlı hale getirilmiştir. Ve gene bu tasarım sonucunda Türkiye'nin dış borç stoku AKP hükümetinin iş başına geldiği 2003'ten bu yana dolar bazında iki buçuk misline çıkmış ve 130 milyar dolardan, 285 milyar dolara ulaşmıştır.

Şimdi daralan küresel finans akımlarının kısıtları altında söz konusu borçların yüklerini ödemek ve yeni borçlanma dalgaları için gerekli faiz bedellerini finans dünyasının kumarhane masasında sunabilmek için emekçilerin çok daha yoğun sömürsü gerekli olacaktır. Türkiye ekonomisinin 2009'da yüzde 3.6 daralma sonrasında, tekrardan yüzde 3.3 oranında pozitif yönlü büyüme sürecine dönüştürülmesi için IMF'ye çıkartılan davetin esas gerekçesi burada yatmaktadır.